

طاشينك

ارمنيجه يومى سياسى غزته

صاحب امتياز: هراير ماموريان - ژورنيور

"TACHINK,"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN
SMYRNE

Directeur - Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎԵՑ.	ԵՌ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	30
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳԱԽԱՌ	80	40	
ԱՐՏԱՍԱՀԱՆ	25	15	4p.

Ձեռագրակալած ձեռագիրք եւ չեն տրուիր

ՏԵՐԱԴԵՆ - ԽՄԲԱԿՐԱՊԵՏ

Z. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Կապուցվելը կայուն հանգամանք մը
մը ունէր կարելի է ըսել, քանի մը շա-
բաթներէ ի վեր:

Ամենավերջին գլխաւոր դէպքն հղաւ
Անվերսի գրաւուած գերմանական բանա-
կէն Սիդ դէպքէն ետք անընդհատ հեռա-
գիրներ ունեցանք Ֆրանսայի սահմանա-
գլուխներուն վրայ տեղի ունեցող ամե-
նօրեայ ընդհարումներուն վրայ և մաս-
նաւորապէս գերման ալ թիւին կողմ մղ-
ուած պաշտերուն մասին, բայց վեր-
ապա կամ կարեւոր աղբիւրներ մը լուրը
չստացանք կամ չուզեցին պատերազմող
երկու կողմերու սպայակոյտները հազոր-
դել վճռական դէպք մը պատահած չըլ-
լալով կամ վերջնական յաղթութիւն չըլ-
լալով տեղեկացանք թէ գերման ալ թիւը
ալ ունի դէպքի հիւսիս տարածուած է.
անշուշտ չիտաւու համար անկողնա-
կան բանակներու շրջապատող շարժումնե-
րուն կամ իրենց գիծերէն անցնելու համար
ըրա՞ծ ջանքերուն:

Առայժմ հիմնականով հասած անկատար
հեռագիրներուն մեծ ճակատամարտները
կ'աղբիւրն Հիւսիսային ծովու եզերքնե-
րուն վրայ Նիւթթորգէ (Պիւնիցա) մինչև
Բայէ մասնակցութեամբ անգլ. եղերա-
պահ նաւատորմի թնդաւթներուն:

Գերմանները չոն յաջողած մտնել
Նիւթթորգէ, իսկ Ալգաի կողմ ձախողանք
ներ ունեցած կ'երեւին. որովհետեւ ֆրան-
սական բանակը թիւն յառաջացումներ
ունեցած է, թիւքս մասնաւոր դիտումով
մը ֆրանս. ալ թիւը սկսած է շարժիլ.
գերման ալ թիւը ջլատելու և ստիպելու
համար որ անկէ կարեւոր ուժեր դէպի ձախ
ղրկելու հարկադրուին շարունակելու հա-
մար Ալգաի մէջ իրենց պաշտպանողա-
կան և սպասարկական գիծերը:

Ամեն պարագայի մէջ, յոռաշիկոյին
ինչպէս կ'երեւի կարեւոր լուրեր պիտի հաս-
նին որովհետեւ Ֆրանսաի և Պիւնիցայի ծո-
վեզերքներուն մօտ մղուած ճակատա-
մարտները մեծ ազդեցութիւն մը պիտի
ունենան յառաջիկային հետեւելիք դէպ-
քերուն վրայ, որովհետեւ Գերմանիոյ հա-
մար կենաց և մահու խնդիր մըն է՝ եթէ
ստիպուի բոլորովին թողուլ ֆրանսական
հողը և նահանջել դէպի պելճիգալներ:

Արդէն պատերազմի սկիզբէն ի վեր
իրարու յաջորդող դէպքերու ուշի ուշով
հետևող մը, շատ դիւրութեամբ պիտի
ըմբռնէր. որ անկողն ֆրանս. և պելճի-
կան ուժերու նպաստին եղած էր կարելի
եղածին չափ զբաղեցնել գերմանական
բանակը. չթոյլարարել որ յոռաշիկաղայ-
զայն իր բռնած գիծերուն վրայ պահել
և մերթ ի մերթ յարձակողական շար-
ժումներ ընելով, զայն իր գիծերէն ետ
մղելու փորձերով:

Մինչև հիմա գրեթէ յաջողեցան իրենց
ռազմավարութեան մէջ զաշխարհ բանակ-
ները. Գերմանիոյ չափողեցան ջախջախել
զանոնք և վճռական յաղթանակով մը,
զգետներով զանոնք, անցնել արևելեան
ռազմադաշտին կողմ:

Ոչ միայն չափողեցաւ, այլ նոյնիսկ
ստիպուեցաւ նահանջել և հարիւրաւոր
մղնելով դէպի սահմանադաշտ վերա-
դառնալ. Բարիքի դերերուն առջև հաս-
նելէ ետք, Աժմ խնդիր է թէ ֆրանսա-
կան այս վերջին յարձակողական պիտի
յաւճի՞ր և Գերմանիոյ պիտի ստիպուի՞ն
լքել իրենց գիծերը և նահանջել դէպի

պելճիական հող. անա ասոր կ'աշխատեն
զաշխարհները օրեւէ ի վեր, չափողեցան
դիւր շրջապատող իրենց շարժումին մէջ,
Գերմանիոյ խուսափեցան անկէ և աժմ ի-
րենք կ'շնանան ալ չըլապատող շար-
ժումը՝ երկարելով իրենց ալ թիւը մինչև
Ֆրանսայի հիւսիսային կողմ ձուլեցելը:

Մինչ մէկ կողմէն պայքարը կը շարու-
նակ էի ամեն ճակատներու վրայ. ան
ընդհատ զօրք կ'համախմբուին ֆրանսա-
կան հողին վրայ, Հնդկաստանէ հասած
զօրքերէն վերջ հաս կ'հասնին Գանա-
տայի զօրաբաժինները, մինչ անդին Անգ-
լիա կ'շարունակէ զօրահանութիւնը և
մէկ կողմէ մարզելէ ետք նորազիր զօ-
րքերը կ'փոխադրէ Ֆրանսա: Այնպէս որ
զաշխարհներու բանակները շարունակ
թաւր թաւր կ'ստանան աշխարհիս չորս
կողմէն, ինչ որ նշանակելի շատ կարեւոր
կէտ մըն է և կողուած է մեծ դեր մը
խաղալու յոռաշիկային մղուող ճակատա-
մարտներուն մէջ:

Անգլիական նաւատորմի զեռ ունէ
նշանակալի դեր մը չկատարեց. ներկայ
պատերազմին սկիզբէն ի վեր, և այս տն-
գործութիւնը բաւական տաք վիճաբա-
նութեանց և քննադատութեանց դուռ
կ'ընայ անգլիական շատ կարեւոր թեր-
թիւը մէջ: Առանց ռազմագէտ մը կամ
ծովային մը ըլլալու, շատ բացատրելի
կ'գտնենք Անգլիոյ նաւատորմի թեր-
նած ընթացքը. Որչափ ժամանակ որ
անգլիա իր երկրէն և աշխարհի չորս ծա-
րերէն՝ հասնող զօրքերը դէպի ֆրանսա-
կան ցամաքային փոխադրուելու հարկին
ստիպ պիտի գտնուի, պիտի զգուշանայ
նաւամարտէ մը, որովհետեւ պարտաւոր է
ծովերու ազատ երթևեկի՝ պաշտպա-
նութեան ընել. միւս կողմէ իր երկրին պա-
րենաւորութիւնը համար չվտանգել ծովերու
վրայ իր տիրապետութիւնը:

Անշուշտ «Էտալէն» մը կ'կարգանք թէ
որքան մեծ միտանք կ'յաւրդի հասցնել
խաղաղականի մէջ անգլիական վաճա-
ռականական նաւերուն. Սթէյ ասոր ալ գր-
իւս նաւամարտ մը ունենայ գերմանիոյ
հետ այս կամ այն կերպով յաջողելով
Ռիէլի մէջ բանտարկուած գերման նաւա-
տորմի զարնել և իր թագաւորէն
պէտք հանելու, կարելի բան չէ որ գեր-
ման նաւատորմի մէկէ անկէ գրահա-
ւորներ կամ յաժանաւեր պարտութեան
մը պարագային չափողելով դուռնալ ի-
րենց մէկնակէտը, չգրուին ծովերու մէջ
արդ՝ երկակայելու է թէ այստեղ փա-
խուստի մը պարագային. որքան վտան-
գաւոր պիտի ըլլայ նաւամարտէն խե-
տափող այդ գերման մարտանաւերու մը
տընդինական սպառնալիքը բաց և ան-
պաշտպան ծովերու մէջ, որ հաղա-
ւոր անգլիական նաւեր կ'երթն հիկն մայր-
հայրենիքէն դէպի գաւազան նահանգ
գիտանք՝ բռնաւորութեամբ Ռիւններ ար-
ժող վաճառքներով:

Հետեւաբար մինչև որ անգլիայէ փա-
խադրելի զօրաբանակները չհասնին ֆրան-
սա և մինչև որ անգլիական ծովակալու-
թիւնը չհաւաքուի թէ՛ առանց վտանգի
պիտի յաւրդի գերմանական նաւատորմի-
դին հետ չափուի, չպիտի փորձէ կասկա-
ծելի և մասնակի յաջողութեան մը վրայ
հիմնուած չափուի գերմանական նաւա-
տորմի հետ որ գտնուած փակուած է
Ռիէլի նաւաւորանին մէջ:

Ուրիշ նկատելի կէտ մը ևս. Բնաւ
կասկած չկայ թէ բաց ծովու վրայ նա-
ւամարտի մը մէջ անգլիա պիտի կրնայ
յողթական ելնել բայց կարելի է ապա-
հ լ ըլլալ թէ անգլիական նաւատորմին
ևս մեծապէս չպիտի վնասուի և չպիտի

տկարանայ. այս մասին տարակա-
նիլ անկարելի է, հետեւաբար ին-
չա՞ւ վտանգ է իր ծովային գերա-
կշռութիւնը. երբ զաշխարհներու վերջ-
նակին յաղթանակին մասին վտանգ, թի-
րեւ յատակագիծ մը ունի, թշնամի նաւա-
տորմիդ՝ առանց իրենց վտանգելու ձեռք
անցնելու կամ նոյն իսկ անոր ապաստա-
նած տեղուն վրայ զայն փնջնելու, այս
վերջին պարագան ևս հարկ է նկատ-
գութեան սոսնել:

Արեւելեան ռազմադաշտներուն վրայ
մղուած պատերազմներուն մասին զօրաղ-
դաբար որոշ բան մը ըսել կարելի չէ.
հակասական լուրեր, գիրար հերքող պար-
տութիւններ և յաւթութիւններ. այս
կամ այն կողմէն համար, ամեն օր կը
հասնին. Ռուսներու յառաջացումին վրայ
որոշ տեղեկութիւններ, ինչպէս նաև ա-
ւելաւոր-գերման բռնակներուն յաղթու-
թեանց մասին հասած լուրերն անսու-
գութեանց կ'մատնուին. այնպէս որ ճշգրիտ
տեղեկութիւններ կարելի չըլլար քաղել,
նոյն իսկ եւրոպական օրաթերթերէ:

Հ. Մ.

ԼԱՅՆՆԵՐ ՄԱՅ

Ինչպէս արդէն կասկածած էի, եւ ինձի հետ
գրեթէ բոլոր Պոլսոյ պաշտօնակիցներս, անա Ջա-
րին մեծազոր Ուրազը՝ Հայոց ուղղելով, շուրջ
կ'իյնայ եւ անոր գոյնը ինքն, միայն երեւակայոց
քանի մը հնարագէտներու մենշնորհն մնալէ ան-
ղին կ'կորսնցնէ իր արժէքն, եթէ արդէն առջի
վարկիւնէն իսկ կորսնցուցած չըլլար այն նշա-
նակութիւնը, որու ընդ կերպով աս կ'աշխատէին
քանի մը օտար թերթեր, չեմ գիտի ինչ թագուն
հաշիւներու վրայ հիմնուած:

Եւ այդ ուրազին ծագումն հաշիւողներն, այն-
պիսի խորհրդաւոր, այնպիսի նշանակալիք ձեւերու
օտար հաղորդած էին, որ փոխանակ հաւատարմ-
նոյն իսկ ամենէ միամիտներուն իսկ կասկածեցնել
տուած էին, որովհետեւ կայսերական, արքայական,
վերջապէս պաշտօնական հրամանագիր մը, այդ-
քան խորհրդաւոր ձեւերով հաղորդելու քննա պէտք
մը չկար եւ այդ քննալ հրամանագրեր արժակող
իշխանութիւններէ երբեք ցայսօր հարկ չեն հա-
մարտ մտնաւոր շրջանակներու միայն հաղոր-
դելու իրենց հրամանագրերը:

Կասկածներս անկէ առաջ օսնելով, պիտի
համարձակու ընել թէ այդ ուրազի առասպելն
մասնաւոր թագուն նպատակով մը յերկրուած էր,
վնասելու համար Հայ ազգին եւ կասկածելի ցոյց
օայտ համար Ռուս կառավարութեան աչքին կող-
կաստան ժողովուրդը, առաջին նպատակն այս ե-
ղած ըլլալու է, ապա կուգայ երկրորդ՝ Թրքացի
ժողովուրդն անուանակել, օտար Ուրազին այն-
պիսի իմաստ մը, որով ոչ միայն ուղղուած ըլլար
ռուսաստանի մէջ քննող հայ քննակութեան, այլ
նաեւ Թուրքիոյ մէջ քննակողներու:

Այդ առասպելն հրապարակ նեղուն սակայն
անշուշտ զոր չէ մնացած, ոչ թէ կիսկատար, այլ
մասնակի օգուտ մըն ալ ձեռք բերած չըլլալուն
Ո՞վ գիտէ ինչեւ կ'յուսուր քննել թէ Կովկասի եւ
թէ Թուրքիոյ մէջ, յուսալիտք եղած ըլլալու է,
չկրցաւ հասնել իր փառքներուն...

Միայն քանի մը թերթեր, Թուրք լուրք Թեր-
թեր, Թերթերակի Նիւթ ըրին իրենց այս ուրազն,
եւ քաղաքագրաբար անոր բուն արժէքին համե-
մա կարեւորութիւն օտար, չմտնացան անոր վը-
րայ, առանց անկող վիճաբանութիւններու դուռ
բանալու:

Հայ ազգը ո՞չ թէ շինծու, այլ իրական ուրազ-
ներ Հայ ետուած է՝ անցնալի մէջ, միթէ կորսնցու-
ցած է իր պաղարկելուութիւնը, միթէ շեղած է
իրեն համար գտած կիսնքի ուղիէն, երբէ՞ր, համ
բերող, համակրեալ եղած է եւ ապաստ է որ
իր արդար եւ չափաւոր իրենք ինքնաբերաբար
իրագործուին, իրող օտարներու քաղաքական եւ
արդարապէս որոշումներով:

Հայը՝ դարեւ լիարժեքութիւն ունի...

ԵՍ

ՀԱՅ ԱՇՈՒՂՆԵՐ

Բ. Հատոր

ՏՐԴԱՏ ԵՊ. ՊԱՆԵՆԷ

Գին 10 դր.

Քաղ. Վերջին Լուրեր

«Սթապալու» կիսմայ թէ Եգիպտոսի
մէջ գտնուող անգլ. ամբողջ բանակը որ
1800... անձերէ կը բաղկանայ, պիտի
համախմբուի Գահիէի և Աղեքանդրիոյ
մէջ, 400 հազար պիտի մնան Սուէզի ջը-
րանցքին պահպանութեան համար:

* Հոնտոնէ կը հեռագրեն որ քաղա-
քական շրջանակներու մէջ կը վախճուի
թէ Եգիպտոսի չէզոքութեան դուռ ել-
լելով պատերազմին պիտի մասնակցի
Գերմանիոյ կարգերուն մէջ մտնելով:

* Իտալական թերթեր յօդուածներ
կը հրատարակեն որոշեցով կը հաստատեն
Վալոնտի Իտալիոյ կողմէն գրաւուած
Այս յօդուածները Աւստրո-հունգարական
կառավարութեան կողմէն ներշնչուած
ըլլալ կը կարծուին:

* Մ. Վէնիզէլոս, «Սթապալ» թեր-
թին Աթէնքի թղթակցին հետ ունեցած
տեսակցութեան մը միջոցին, յայտարա-
րած է թէ յունաստան Ալպանիոյ վերա-
բերալ՝ Հոնտոնի ժողովին որոշումները
պիտի յարգէ:

* Ռուս նոր նաւաճիգներ երկէ դա-
նուր մտած են դէպի սերպ հողամասերը
ուղղելով, Այս նաւաճիգները ռազմութեւ
պարէն կը փոխադրեն սերպ բանակին
համար Միւս կողմէ կը ծանուցանեն որ,
հելլեն կառավարութիւնը արտօնած է
Սերպիոյ զրկուելիք ռազմութեւները
Սկանիկ ցամաք հանել ազատութեւն զա-
նոնք զրկելու համար Սերպիա:

* Վիէնայէ կը հեռագրեն որ այս
քաղաքը հասած լուրերու համաձայն,
Ռուսիա գնեք թակ կոչած է պահեստի
բոլոր կարգերը մինչև 50 տարեկան:

* Աղբիւրական աւստրիական տօրմի-
դիկը յաջողած է մտնել Անթիպարի ծո-
վեզը և ուժգնեցնել այս նահանգներու:

* Հոնտոնէ կը հեռագրեն որ ժողո-
վրդեան զինազան դասակարգներու պատ-
կանող մեծ թիւով անգլիացիներ. ինչպատա
հաշտութեան կ'արտայայտուին և որոշած
են ընել ինչ որ կարելի է այս նպատակին
իրագործման համար:

* Հոնտոնական ընկերվարական կու-
սակցութեան պիտի Մ. Տօթթ. Թրօլէյտը-
քա. Պիւրիէն մէջ իր վերջին այցելու-
թեան միջոցին, քաղաքագէտ Մեվլորի
հետ տեսակցութիւն մը ունեցած է, որ
իրեն յայտարարած է թէ հոնտոնական
անկախութիւնը երբեք չպիտի սահմանա-
փակուի. Իրտաքին գործոն նախաբար
Մ. Զիմերման, Տօթթ. Թրօլէյտըքա ա-
պահովեցած է որ Գերման կառավա-
րութիւնը առանց բռնութեան պիտի
ճանչնայ հոնտոնական անկախութիւնն ու
ինքնութիւնը: Բայց այժմ, աւելցուցած
է ան, ոչինչ կարելի է ըսել ապագայի
հոնտոնական քաղաքական ու տնտեսա-
կան յարաբերութեանց ընթացքին մա-
սին, Մ. Զիմերման, ըսած է ի վերջոյ,
թէ պատերազմին հետեւանքով ազգային
տնտեսական, քաղաքականութեան մեծ ձե-
ղում մը յառաջ պիտի գայ գաւազան պե-
տութեանց միջև և այս մերձեցման
միտնալ Հոնտոնայի համար շահաւէտ պի-
տի հաղթանակայ: Բայց այս պարագային
մէջ ալ, Գերմանիոյ և Հոնտոնայի միջև
ունէ փոփոխութիւն բարեկամական ձեւով
տեղի պիտի ունենայ:

* Հոնտէ կը հեռագրեն որ Անվերսի
մէջ գտնուող ծովային կառավարիչ, ծո-
վակալ Ֆոն Շրօյտէր, ատենախոսութեան
մը մէջ յայտարարած է թէ պիտի ծովեզ
րին վրայ գտնուող անգլ. և պելճ հպա-
տակներու պահպանելու ուժակոծու-

